

Information

til patienter og pårørende

Anlæggelse af bandage for benamputerede

Indholdsfortegnelse

Formål med bandagering.....	4
Bandagering.....	4
Stumppleje.....	5
Hærdning af stump	5
Stumpstrømpe	5
Opstart af liner.....	6
Skema til brug ved tilvænnning af liner	9
Egne notater	11
Ring til os, hvis:	12
Kontakt.....	12

Formål med bandagering

Formålet med bandagering af stumpen efter operationen er at mindske hævelse og smerter, samt at øge blodcirkulationen og dermed fremme helingsprocessen. Derudover skal stumpen formes, så den bliver konisk, og senere evt. kan passe i en protese.

Stumpen formes enten ved hjælp af en stumpstrømpe eller en silikoneliner (liner).

Personalet vurderer, hvilken type bandage, der er bedst for dig.

Om natten skal du ikke have bandage på stumpen.

Bandagering

Inden stumpstrømpe eller liner anlægges, skal stumpen være ren og tør. Brug et plaster over arret, såfremt der stadig er sårskorper eller suturer (sting).

Du må ikke anvende stof eller lignende under stumpstrømpe eller liner.

Du kan evt. tage en tynd strømpe (tubegrip eller lign.) udenpå bandagen, så den ikke "hænger" fast i tøj, sengetøj m.m.

Oplever du dunkende smerter, prikken, stikken eller følelseløshed i stumpen, når du anvender liner eller stumpstrømpe, skal du tage bandagen af. Hvis generne forsvinder efter kort tid, kan du prøve at anlægge bandagen igen. Ellers skal du kontakte personalet.

Aftagning af bandage

I forbindelse med aftagning af liner eller stumpstrømpe er det vigtigt, at du efterser stumpen for rødme, tryk, vabler og/eller andre gener. Disse gener kan være følger af for eksempel en hævet stump eller en for løs liner, der ikke sidder ordentligt til omkring stumpen. Oplever du fysiske symptomer, som ikke forsvinder kort tid efter

aftagning af bandagen, skal du kontakte personalet.

Stumppleje

Vask stumpen dagligt i vand. Bruger du creme (helst uparfumeret), skal denne benyttes om aftenen, så cremen har tid til at trænge ind i huden i løbet af natten.

Hærdning af stump

For at vænne stumpen til berøring og tryk, er det vigtigt, at du dagligt masserer hele stumpen. Dette kan gøres ved først at massere stumpen med lette tryk, og siden med mere faste tryk.

Samtidig er det godt at massere området omkring såret for at holde huden eftergivelig. Man kan også massere stumpen med stumpstrømpen på. Dette er med til, at stumpstrømpen hurtigere ”finder sine rette folder”/sidder godt på stumpen.

Stumpstrømpe

Alle benamputerede får taget mål til, og efterfølgende anlagt, en stumpstrømpe. Fysioterapeuten vil tage mål af din stump for at finde den rigtige størrelse stumpstrømpe til dig.

Stumpstrømpen skal anlægges, så syningen på strømpen ligger på tværs af dit operationsår.

Stumpstrømpen er din egen og tages med hjem ved udskrivelse.

For lårbensamputerede anlægges stumpstrømpen som udgangspunkt dagen efter amputationen.

For underbensamputerede anlægges stumpstrømpen efter ca. 5 dage, når der har været sårtilsyn, og det tværfagligt vurderes, at den stive bandage, der er anlagt omkring stumpen lige efter operationen, kan udskiftes med blød bandage.

Rengøring af stumpstrømpe

Stumpstrømpen kan rengøres ved 40° og må tørretumbles.

Opstart af liner

- ved senere proteseforsyning

Hvis du umiddelbart er egnet til proteseforsyning, vurderer personalet ca. 5 dage efter operationen, om din stump er klar til behandling med liner. Hvis dette er tilfældet, vil fysioterapeuten tage mål af din stump for at finde den rigtige størrelse liner til dig. Herefter startes linerbehandling op med henblik på tilvænnning og formning af din stump til en endelig benprotese.

Med en liner skal du være opmærksom på, at der kan opleves øget svedproduktion i de første par uger af tilvænningsfasen, og at huden kan reagere på det lukkede miljø inde under lineren. Brug af liner kræver altså langsom tilvænnning.

For at vænne stumpen til lineren skal du skiftevis have lineren på og tage den af i en periode. Dette gentages i løbet af dagen og aftenen. Om natten skal du ikke benytte liner. Stumpstrømpen anvendes som udgangspunkt i den tid i løbet af dagen, hvor du ikke har liner på.

1. dag

- 1 time med liner om formiddagen
- 1 time med liner om eftermiddagen

Hvis dette føles ok for stumpen, kan liner rulles på flere gang á 1 time ad gangen i løbet af dagen.

2. dag

- 2 timer med liner om formiddagen
- 2 timer med liner om eftermiddagen

Hvis dette føles ok for stumpen, kan liner rulles på flere gang á 2 timer ad gangen i løbet af dagen.

3. dag

- 3 timer med liner om formiddagen
- 3 timer med liner om eftermiddagen

Hvis dette føles ok for stumpen, kan liner rulles på flere gang á 3 timer ad gangen i løbet af dagen.

4. dag

- 4 timer med liner om formiddagen
- 4 timer med liner om eftermiddagen

Når du er oppe på at have lineren på i 4 timer af gangen, 2 gange dagligt eller i 8 sammenhængende timer, anses det for at være en hel dag, og tilvænningsperioden er ovre.

Du fortsætter nu fremover med at have liner på fra morgen til aften, evt. med enkelte pauser i løbet af dagen, hvor du tager lineren af, så stumpen kan få lidt luft.

Rengøring af liner

Efter aftagning af liner vendes indersiden ud og vaskes dagligt i lunkent vand (eller opvaskemaskine op til 40°) – evt. tilsat mild uparfumeret sæbe. Herefter skylles grundigt. Vend indersiden indad igen, og lad lineren lufttørre på liner-stativet. Af og til bør lineren desinficeres med en klud med alkoholopløsning (ex. hospitalssprit).

Husk, at lineren ikke må ligge med indersiden udad, når den ikke er i brug!

Sådan rulles lineren på

1. Vend vrangen ud på lineren. Drys herefter lidt talkum ned i lineren (dvs. på linerens yderside). Dette gør på- og afrulning meget nemmere.

Der må ikke komme talkum på indersiden af lineren, som har kontakt med huden, da det kan genere huden med sår og vabler til følge.

2. Pres bunden helt flad, så der ikke opstår luftlommer i bunden, når lineren rulles på.

3. Sæt bunden på stump-
enden

4. Rul lineren helt op om
stumpen og mærk efter, at der
ikke er luftlommer nogen
steder. Hvis der er
luftlommer, skal lineren
lægges om.

Skema til brug ved tilvænning af liner

Du kan benytte skemaet nedenunder til at skrive, hvornår du tager lineren på og af.

Din fysioterapeut måler omkredsen af stumpen én gang om dagen med henblik på, hvilken størrelse liner, du skal have anlagt.

Du kan samtidig notere, hvordan stumpen ser ud. Er der gener i forbindelse med brug, som f.eks. rødme, vabler eller lign.

Lineren er typisk ca. 0-2 cm mindre i størrelse end omkredsen af din stump.

Egne notater

Ring til os, hvis:

- Du har smerter
- Du har rødme omkring evt. operationssår
- Du har sivning fra evt. operationssår
- Der har været tvivl om forløbet

Kontakt

Ortopædkirurgisk Afdeling

Holbæk Sygehus, Smedelundsgade 60, 4300 Holbæk

Mail: hol-ortkir@regionsjaelland.dk

Hjemmeside: www.regionsjaelland.dk/holort

Ortopædkirurgisk Ambulatorium 42-2 (stuen)

Sekretær, tlf.: 59 48 44 70 (hverdage kl. 9.00-15.00)

Sygepleje, tlf.: 59 48 44 72 (hverdage kl. 8.00-8.30)

Fysio- og Ergoterapiafdelingen 41-2

Tlf.: 59 48 46 20

Opdateret juni 2024 af:

Sår- og amputationsteamet

Ortopædkirurgisk Afdeling

REGION SJÆLLAND

HOLBÆK SYGEHUS

- vi er til for dig